

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/108/2018
Identifikačné číslo spisu: 4017200473
Dátum vydania rozhodnutia: 30. marca 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4017200473.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: K.. K. N., N., K., nar. XX. K. XXXX, bytom R., právne zastúpenej: Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s.r.o., so sídlom Štefánikova 7, Nitra, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 37424-2/2017-BA z 18. mája 2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sa/24/2017-83 z 20. februára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sa/24/2017-83 z 20. februára 2018 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „správny súd“) rozsudkom č. k. 19Sa/24/2017-83 zo dňa 20. februára 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej č. 37424-2/2017-BA z 18. mája 2017 spolu s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka, Nové Zámky č. 37307-1/2016-NZ z 19. októbra 2016 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Prvostupňový správny orgán svojim rozhodnutím rozhodol o tom, že samostatne zárobkovo činnnej osobe K.. K. N. N., K. nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie 31. januára 2009, ale zaniklo až 31. decembra 2010. Žalovaná napadnutým rozhodnutím zamietla odvolanie žalobkyne v celom rozsahu a potvrdila rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne v Nových Zámkoch z 19. októbra 2016. Správny súd rozhodol o náhrade trov konania tak, že úspešnej žalobkyni priznal právo na úplnú náhradu účelne vynaložených trov konania.

2. Správny súd z obsahu administratívneho spisu žalovanej zistil, že ukončenie poistenia žalobkyňa deklarovala na základe odhlášky Registračný list fyzickej osoby - odhlásenie povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 31. januáru 2009 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení v odbore všeobecné lekárstvo,

vydaného Nitrianskym samosprávnym krajom č.NI.: 2005/105469 z 14. decembra 2005. Vzhľadom k tomu, že uvedené povolenie bolo zrušené rozhodnutím Nitrianskeho samosprávneho kraja k 31. januáru 2009, žalobkyňa mala za to, že zrušením povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia jej zaniklo postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. Žalobkyňa uviedla, že nebola spôsobilá vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, nakoľko nemala kód pre ambulanciu všeobecného lekára, ktorej platnosť bola ukončená 31. januára 2009 na základe rozhodnutia Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorým bolo zrušené povolenie na prevádzkovanie ambulancie. Preto nemohla vykonávať samostatnú činnosť, samostatnú zdravotnícku prax, aj keď bola naďalej držiteľkou licencie na výkon takejto činnosti, keďže na výkon povolania lekára ako samostatnej zárobkovo činnnej osoby nestačí len licencia vydaná Slovenskou lekárskou komorou, ale aj s tým súvisiace pridelenie kódu Úradom pre dohľad na zdravotníckou starostlivosťou SR. Žalobkyňa ukončila prevádzkovanie ambulancie ako fyzická osoba z dôvodu, že od 1. februára 2009 začala zdravotnícke zariadenie prevádzkovať obchodná spoločnosť Medires s.r.o., so sídlom Nábřežná 4, Nové Zámky, IČO: 44 450 010, ktorej bola žalobkyňa zamestnankyňou.

3. Správny súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu a správneho orgánu prvého stupňa preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5 písm. c) zák. účinného od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010, § 14 ods. 1 písm. b) citovaného zákona, § 15 ods. 1 písm. b) v znení zákona účinného od 1. januára 2008, § 21 ods. 1 citovaného zákona, § 21 ods. 4 písm. b) v znení účinnom od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2010, § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 v znení účinnom v čase rozhodovania správneho orgánu prvého stupňa a § 195 ods. 1, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti SSP, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti SSP a dospel k záveru o dôvodnosti žaloby.

4. Správny súd skonštatoval, že medzi účastníkmi konania bolo predovšetkým sporné zodpovedanie otázky, či žalobkyňa vykonávala v období od 1. januára 2007 do 31. decembra 2010 činnosť lekára ako samostatne zárobkovo činná osoba. Uviedol, že správne orgány tomuto nevenovali dostatočnú pozornosť a nezaoberali sa námietkou, že žalobkyňa odo dňa podania odhlášky už takúto činnosť nevykonávala, keďže sa stala zamestnancom obchodnej spoločnosti. Mal za to, že túto skutočnosť bolo potrebné dôkladne zisťovať ešte predtým, ako Sociálna poisťovňa ústredie ako odvolací orgán dospela k záveru, že poistenie u žalobkyne nezaniklo k 31. januáru 2009, ale až k 31. decembru 2010, z toho dôvodu, že žalobkyňa mala za rok 2007, 2008, 2009 príjem vyšší, ako umožňoval osobitný predpis, čo je 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, resp. ods. 10 zákona o sociálnom poistení. Ak príjem žalobkyne v rozhodujúcom období bol vyšší ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, bolo povinnosťou Sociálnej poisťovne, pobočky v Nových Zámkoch, ako prvostupňového správneho orgánu, aj v súčasnosti so žalobkyňou ako účastníčkou konania zistiť, z čoho vlastne príjmy za rok 2007 vo výške 1.315.202,00 Sk, za rok 2008 vo výške 1.670.178,00 Sk a za rok 2009 vo výške 9.992 Eur pozostávali. Pokiaľ by mala pobočka Sociálnej poisťovne bez pochyby preukázané, že tento príjem žalobkyňa dosahovala v období, keď vykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba a vykonávala tieto úkony lekárskej praxe podľa ustanovenia § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. účinného do 31. decembra 2010, bolo by na mieste konštatovanie, že povinné poistenie u žalobkyne k 31. januáru 2009 neskončilo, ale zaniklo až 31. decembra 2010.

5. Správny súd mal tiež za to, že žalobkyňa v čase od podania odhlášky k 31. januáru 2009 nevykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba, pretože na takúto činnosť už nemala naďalej oprávnenie. Preto jej podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení ani nemohlo zaniknúť povinné nemocenské a dôchodkové poistenie ako to uvádza žalovaná, keďže zánik poistenia predpokladá splnenie dvoch obligatórnych podmienok a to status samostatne zárobkovo činnnej osoby a nedostatočný príjem.

6. Podotkol, že z administratívneho spisu nebolo jednoznačne preukázané, žeby žalobkyňa naplnila status samostatne zárobkovo činnnej osoby, nakoľko bola len držiteľkou licencie vydananej podľa § 68

ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z., pričom Nitriansky samosprávny kraj jej k 31. januáru 2009 zrušil povolenie na poskytovanie zdravotníckeho zariadenia.

7. Zdôraznil povinnosť všetkých orgánov štátnej moci naplňovať svojou činnosťou legitímne očakávanú predstavu jednotlivca o právnom štáte, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je právna istota. V súvislosti s princípom právnej istoty poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu SR.

8. Záverom správny súd skonštatoval, že rozhodnutie žalovanej ako i rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa bolo potrebné zrušiť a vec vrátil prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej proti rozsudku správneho súdu

9. Proti rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná (ďalej len „sťažovateľka“) podaním z 23. apríla 2018. S rozhodnutím sa nestotožnila a dôvodila tým, že správny súd vec nesprávne právne posúdil v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP.

10. Sťažovateľka naďalej zastáva právny názor, že žalobkyni nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie 31. januára 2009, ale zaniklo až 31. decembra 2010. Podľa jej názoru, licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, t. j. za oprávnenie na vykonávanie podnikateľskej činnosti a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Priamo držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie a poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení a dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Sťažovateľka poukázala, že žalobkyňa mala k 31. januáru 2009 status samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) cit. zákona nielen z dôvodu, že bola držiteľkou povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ale aj z dôvodu, že bola držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. V čase podania Registračného listu fyzickej osoby (ďalej len „RL FO“) - odhlášky k 31. januáru 2009, sťažovateľka nemala vedomosť, že žalobkyňa je aj držiteľkou licencie L1A, ktorá sa taktiež považovala za oprávnenie na výkon činnosti podľa osobitných predpisov. Uvedené zistila až z údajov poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou. Navyše odhláška zo sociálneho poistenia má len deklaratórne účinky, t. j. deklaruje skutočnosti, ktoré vznikli priamo z vyššie cit. zákona.

11. Podľa § 5 písm. c) cit. zákona, status samostatne zárobkovo činnnej osoby nadobudla fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Ak je fyzická osoba držiteľom takéhoto oprávnenia, stáva sa na účely sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnnou osobou priamo zo zákona a to bez ohľadu na skutočnosť, či na základe tohto oprávnenia aj činnosť skutočne vykonáva. Cit. zákon neustanovuje žiadne ďalšie podmienky, ktoré by bolo potrebné na nadobudnutie statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby naplniť a taktiež neukladá sťažovateľke povinnosť zisťovať z čoho pozostávajú príjmy fyzickej osoby, ktoré dosiahla z podnikania a zo samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov. Pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia vychádza sťažovateľka vždy z údajov poskytnutých Finančným riaditeľstvom SR (Daňové riaditeľstvo SR do 31. decembra 2011) a do týchto údajov nie je oprávnená nijakým spôsobom zasahovať.

12. Tiež uviedla, že vzhľadom na citovanú právnu úpravu, výkon činnosti na základe licencie typu L1A, nie je podmienený vydaním povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia a do 30. apríla 2015 mohla fyzická osoba poskytovať zdravotnú starostlivosť len na základe vydannej licencie bez ohľadu na to či jej bol pridelený kód poskytovateľa od Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Táto povinnosť bola zavedená až zákonom č. 77/2015 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1. mája 2015 menil a dopĺňal zákon č. 578/2004 Z. z.

13. Vzhľadom na uvedené dôvody sťažovateľka navrhla napadnutý rozsudok správneho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovanej

14. Žalobkyňa využila právo vyjadriť sa ku kasačnej sťažnosti podaním z 29. mája 2018 a obdobne ako v správnej žalobe namietla, že konala dobromyseľne, keďže sa spoliehala, že podaním odhlášky boli jej povinnosti voči žalovanej splnené. Ďalej namietala, že bol porušený účel legitímneho očakávania a takisto princíp právnej istoty, keďže žalovaná vydala nové rozhodnutie až po 7 rokoch od podania odhlášky. Licenciu L1A nevyužívala a preto jej licencia ani nemohla zakladať účasť na povinnom sociálnom poistení. Navrhla, aby súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

15. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov 1. januára 2021 a na základe zákona č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

16. Podľa § 101e ods. 1 a 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021. Výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

17. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal v rozsahu námietok žalovanej bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľky je dôvodná.

18. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 19Sa/24/2017-83 z 20. februára 2018, ktorým správny súd zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej č. 37424-2/2017-BA z 18. mája 2017 spolu s rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa č. 37307-1/2016-NZ z 19. októbra 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

19. Predmetom prieskumu v danej veci bolo vyššie uvedené rozhodnutie, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky v Nových Zámkoch z 19. októbra 2016, ktorým rozhodla tak, že žalobkyňa ako samostatne zárobkovo činná osoba nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 31. januára 2009, ale zaniklo až 31. decembra 2010.

20. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namietla nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia.

21. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, z ktorých dôvodov ich ďalej neopakuje a len na ne poukazuje.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

22. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

23. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

24. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

25. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

26. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 31. augusta 2008. Kasačný súd túto spornú otázku považoval za zásadnú, a preto predovšetkým na ňu zamerl svoju pozornosť.

27. Kasačný súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu postupom v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, v súlade s právnou úpravou zákona o sociálnom poistení, dospel k inému právnomu záveru ako správny súd, a to z nasledovných dôvodov.

28. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 z 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 z 30. novembra 2021.

29. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnéj osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.,

konštatoval: „...,Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti).

Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevylučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.“

30. Vo vzťahu k otázke týkajúcej sa, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. možno považovať za oprávnenie na výkon činnosti predpokladanej v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, najvyšší súd ustálil, že „pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registrácia a pod.) nie je potrebný. V prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnícku starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti). V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný splňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. v nekonaní držiteľa oprávnenia.

Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, splňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom

zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenska lekárska komora vydáva licenciu L1B.

Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárska, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou.

Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiada aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax.

Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

31. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1 a 3, § 227 ods. 2 písm. a), § 228 ods. 1, 2, 3 a 7, § 233 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z., konštatoval: ...“Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku alebo trvania takeého poistenia.

V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba - držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01. januára 2008 do 31. decembra 2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej

poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru „t. j. „od ...“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení .

32. Vo vzťahu k skúmaniu pôvodu príjmov poistencov - lekárov, najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí uviedol, že takúto povinnosť žalovanej nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. Žalovaná v rámci zisťovania podkladov pre rozhodnutie o vzniku alebo zániku povinného poistenia vychádza z oznámenia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky podľa § 233 ods. 6 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z., resp. z výpisu z daňového priznania podľa § 228 ods. 1 a 2 tohto zákona. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca nezveril takúto právomoc Sociálnej poisťovne, a preto nemôže prešetrovať príjmy poistencov, a pri svojej činnosti vychádza výlučne z podkladov, ktoré zabezpečuje Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Zároveň kasačný súd v zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu dodáva, že „Sociálna poisťovňa nie je povinná skúmať, aká časť z týchto príjmov je čisto z činnosti na základe licencie L1A, ktorá okolnosť je pre posúdenie vzniku alebo zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 právne irelevantná. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj v prípade, ak príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov sú nižšie, ale v súčte s iným príjmom zo samostatnej zárobkovej činnosti, napr. zo živnosti sú v súčte vyššie ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenie vznikne, resp. trvá naďalej“. Záverom je potrebné uviesť, že ak „lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ide vždy o príjem SZČO a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa § 5 písm. a), príp. písm. b) alebo d) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. decembra 2010.“

33. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. IV. ÚS 610/2021-22, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Vs/3/2019, konštatoval: ... „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebit“; nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.

Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého

senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a, naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa líšiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004

Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

34. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

35. Skutkové zistenia v danej veci potvrdili, že žalobkyňa aj po vydaní rozhodnutia Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorým žalobkyni k 31. januáru 2009 zrušil rozhodnutie o povolení prevádzkovať zdravotnícke zariadenie bola aj naďalej držiteľkou licencie č. L1A/NR/0468/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore všeobecné lekárstvo z 24. augusta 2005 a za predchádzajúce obdobie vykazovala príjem. Vychádzajúc z uvedeného Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., keď rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činné osobe nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie 31. januára 2009, ale až 31. decembra 2010, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. V prípade žalobkyne ako držiteľky licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľky tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobkyňa ako držiteľka tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužívala, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

36. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kasačný súd kasačné námietky sťažovateľky, ktorými namietala nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP vyhodnotil ako dôvodné, keďže tieto námietky spochybnili vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g) SSP rozhodnutie správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

37. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť zásadné otázky nastolené v konaní, vzťahujúce sa na prejednávanú vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutiami a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci

opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodní. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

38. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.